

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego
Sąd Apelacyjny w Szczecinie
Prokuratura Apelacyjna w Szczecinie
Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie

ACTA IURIS STETINENSIS 5

ZESZYTY NAUKOWE UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO NR 812

Szczecin 2014

Komitet Redakcyjny

dr hab. Zbigniew Kuniewicz prof. US – Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego
Ryszard Iwankiewicz – Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
Grzegorz Jankowski – Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie
Józef Skoczeń – Prokurator Apelacyjny
Maciej Żelazowski – Sędzia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
Arkadiusz Windak – Sędzia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie, Przewodniczący II Wydziału
Tadeusz Kulikowski – Zastępca Prokuratora Apelacyjnego
dr hab. Marek Andrzejewski prof. US – Redaktor naukowy
Szymon Slotwiński – Sekretarz redakcji

Rada Naukowa

prof. dr hab. Roman Hauser – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu | prof. dr hab. Andrzej Jakubecki – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie | prof. dr hab. Andrzej Marciniak – Uniwersytet Łódzki | prof. dr hab. Mirosław Nazar – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie | prof. dr hab. Zbigniew Ofiarski – Uniwersytet Szczeciński | dr hab. Adam Olejniczak prof. UAM – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu | dr hab. Lech Paprzycki – Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie | prof. dr hab. Władysław Rozwadowski – Uniwersytet Szczeciński | prof. dr hab. Tadeusz Smyczyński – Uniwersytet Szczeciński, Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk | prof. dr hab. Roman Wieruszewski – Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk | prof. dr hab. Bronisław Ziemanin – Uniwersytet Szczeciński | Rosario Sapienza, Full Professor of International and European Law – The University of Catania School of Law | Ashok R. Patil, Prof. dr L.L.M., Ph.D. – National Law School of India University, Bangalore, Karnataka State (India) | Fursa Svetlana Yaroslavovna, prof. dr hab. honoured lawyer of Ukraine | Henry Zhu hao Wang, Assistant Professor – China University of Political Science and Law | Prof. habil. dr. Vytautas Nekrošius – Uniwersytet Wileński | Dr John Sorabji – University College, London | José García-Añón, Ph.D. in Law, Full Professor, School of Law – University of València (Spain) | Terekhova Lydia, Professor, Doctor of Law, Omsk state University, Faculty of Law | Masahiko Omura, Doctor of Law, Professor at Chuo University Law School (Tokyo, Japan) | Elena Kudryavtseva, Professor, Law Faculty of Moscow State University | Alexandre Freitas Câmara, Professor Emeritus and Head of Civil Procedure Department at Rio de Janeiro Judicial School | Jayesh Rathod, Associate Professor of Law – American University Washington College of Law | Rett R. Ludwikowski, Ph.D., Professor of Law, Columbus School of Law – The Catholic University of America | Lilia Abramchik, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor – Yanka Kupala State University of Grodno (Belarus)

Lista recenzentów znajduje się na stronie internetowej zeszytu naukowego | <http://wpiaus.pl/actaiuris>

Redaktor naukowy | dr hab. Marek Andrzejewski prof. US

Redaktor tematyczny | Szymon Slotwiński

Redaktor językowy | Elżbieta Blicharska

Korektor | Joanna Grzybowska

Skład komputerowy | Iwona Mazurkiewicz

**Publikacja została wydana dzięki wsparciu finansowemu
Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, Prokuratury Apelacyjnej w Szczecinie,
Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie**

Wersja papierowa jest wersją pierwotną

Pełna wersja publikacji <http://wpiaus.pl/actaiuris>

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne online w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities
<http://cejsh.icm.edu.pl>

© Copyright by Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2014

ISSN 1640-6818 | ISSN 2083-4373

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO

Wydanie I. Ark. wyd. 25,0. Ark. druk 28,3. Format B5. Nakład 194 egz.

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
-------------	---

ORZECZNICTWO SĄDÓW SZCZECIŃSKICH

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 lipca 2013 r., sygn. akt II S 23/13	11
Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 listopada 2012 r., sygn. akt I ACz 813/12	15
Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt II AKa 12/13	29
Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 15 maja 2012 r., sygn. akt III AUa 106/12	37
Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 15 grudnia 2011 r., sygn. akt III AUa 385/11	47
Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 8 lutego 2012 r., sygn. akt I SA/Sz 881/11	53

KOMENTARZE

DO ORZECZEŃ SĄDÓW SZCZECIŃSKICH

Jan Andrzejewski – Głosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 31 października 2012 roku, sygn. akt I ACA 446/12	81
Joanna Szyjewska-Bagińska – Głosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 6 marca 2013 roku, sygn. akt II SA/Sz 149/13	93

PRAWO KARNE

Mariusz Nawrocki – O (nie)możności łączenia w czyn ciągły zachowań o tożsamej podstawie normatywnej	111
Michał Peno – Współczesne koncepcje uzasadnienia karania (zarys typologii)	129
Adam Wróbel – Pozorny (pomijalny) zbieg przepisów przestępstwa i wykroczenia.....	155

PRAWO CYWILNE

Anna Urbańska-Lukaszewicz – Przenoszenie nieruchomości z majątku wspólnego małżonków do majątku osobistego w świetle orzecznictwa i poglądów doktryny.....	171
Ewa Szubert – Stwierdzenie nabycia spadku – uwagi na temat możliwości wzruszenia prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku oraz zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia.....	193
Szymon Słotwiński – Intertemporalne aspekty kompensacji negatywnych przeżyć pośrednio pokrzywdzonych w orzecznictwie Sądu Najwyższego	213

PRAWO ADMINISTRACYJNE

Marek Górski – Nowe regulacje prawne w zakresie ochrony jakości powietrza – monitoring i przywracanie wymaganego stanu jakości powietrza	233
Kornelia Łuczejko – Dane osobowe w internecie – wybrane zagadnienia administracyjnoprawne	247
Przemysław Zdyb – Postępowanie sądowoadministracyjne w przedmiocie skargi na odmowę udzielenia informacji prasie	263
Radosław Ulanowski, Jan Uniejewski – Zasady postępowania egzekucyjnego w administracji a zasada proporcjonalności	279

Agnieszka Lasecka – Legalizacja obiektu wybudowanego w warunkach samowoli budowlanej a legalizacja obiektu wybudowanego na podstawie nieważnego pozwolenia na budowę.....	299
Jarosław Marczak – Prowincje jako forma samorządu lokalnego w Hiszpanii.....	321
Anna Barczak – Procedury ocen oddziaływania na środowisko	353
Katarzyna Święch-Kujawska – Związki rodzinne a zwolnienia w podatku od spadków i darowizn.....	377
Paweł Mańczyk – Pobór podatku od nieruchomości oraz opłaty targowej, miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów w drodze inkasa na przykładzie wybranych gmin województwa zachodniopomorskiego.....	393
Ewa Kowalewska – Rola banku centralnego w utrzymaniu stabilności systemu finansowego.....	407
Wojciech Bożek – Glosa do orzeczenia Głównej Komisji Orzekającej z dnia 17 maja 2012 roku BDF1/4900/45/44/12/1149	423

VARIA

Małgorzata W. Greßler – Uwagi o wolności wyboru zawodu w prawie niemieckim	435
---	-----

Adam Wróbel*

Uczelnia Łazarskiego

POZORNY (POMIJAŁNY) ZBIEG PRZEPISÓW PRZESTĘPSTWA I WYKROCZENIA

Streszczenie

Problem badawczy koncentruje się na analizie kwestii pozornego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia oraz w konsekwencji na próbie wskazania – w tym kontekście – istotnych z punktu widzenia stosowania prawa problemów.

Autor wskazuje, że w zakresie pozornego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia zastosowanie mają wyłącznie: 1) zasada konsumpcji, która polega na tym, że znamiona przestępstwa pochłaniają zupełnie znamiona wykroczenia; 2) zasada czynów typu przepołowionego, w wypadku której znamiona przestępstwa i wykroczenia są w przeważającej mierze tożsame, a granicę między nimi wyznacza dodatkowe kryterium rozgraniczające.

Precyzyjne określenie pozornego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia, umożliwi ujęcie czynu w sposób metodycznie lakoniczny, ale i zarazem wyczerpujący. Autor dochodzi do wniosku, że dotychczasowy stan prawny (faktycznie przyjmujący postać zaniechania ustawodawczego) w zakresie pozornego zbiegu przestępstwa z wykroczeniem, powinien zostać utrzymany.

Słowa kluczowe: pozorny zbieg przepisów, pomijałny zbieg przepisów, przestępstwo, wykroczenie

*E-mail: adamwrobel@inbox.com.

Celem artykułu jest zanalizowanie – na podstawie konkretnych przykładów, przepisów, dorobku judykatury oraz doktryny – kwestii pozornego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia, a także wskazanie i próba rozwiązania istotnych z punktu widzenia stosowania prawa problemów, wchodzących w zakres niniejszej problematyki.

Pozorny zbieg przepisów przestępstwa i wykroczenia przejawia się w sensie ogólnym w tym, że do zaistniałego w konkretnej sytuacji czynu, będącego przedmiotem oceny penalnej, konkuruje kilka wzorców wartościowania, określonych w przepisach dwóch systemów – prawa karnego i prawa wykroczeń, z których jeden (inaczej niż w przypadku idealnego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia¹) podlega wyłączeniu². Podstawowym warunkiem zaistnienia pozornego zbiegu przepisów jest sytuacja, w której dwa albo więcej przepisów określających znamiona różnego rodzaju postaci czynu zabronionego (przestępstwa, wykroczenia) różnicują się w jednej z tych postaci³. W zakresie pozornego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia zastosowanie mają wyłącznie: 1) zasada konsumpcji, 2) zasada czynów typu przepołowionego.

1. Zasada konsumpcji. T. Grzegorzcyk, A. Wróblewska, M. Rychel wskazują słusznie, że do pozornego zbiegu przepisów przestępstwa z wykroczeniem z zastosowaniem zasady konsumpcji dojdzie wówczas, gdy czyn sprawcy, wypełniając znamiona przestępstwa, ogarnie także zupełnie, w całości, znamiona

¹ Ustawodawca w art. 10 § 1 k.w. określa, że w razie idealnego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia (jeżeli czyn będący wykroczeniem wyczerpuje zarazem znamiona przestępstwa) orzeka się za przestępstwo i za wykroczenie, z tym że jeżeli orzeczono za przestępstwo i za wykroczenie karę lub środek karny tego samego rodzaju, wykonuje się surowszą karę lub środek karny. W razie uprzedniego wykonania łagodniejszej kary lub środka karnego zalicza się je na poczet kar surowszych.

² Słusznie wskazuje J. Raglewski, że w przypadku pozornego zbiegu przepisów „jedynie pozornie wydaje się, że zachodzi zbieg przepisów”; między przepisami tymi istnieje relacja wykluczania, J. Raglewski, *Wybrane zagadnienia zbiegu przepisów w prawie wykroczeń*, „e-Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2010, nr 1, s. 147.

³ P. Kardas zakłada – odnosząc się ogólnie do kwestii zbiegu przepisów, że: „elementarnym warunkiem zbiegu przepisów jest sytuacja, w której dwa lub więcej przepisów określających znamiona różnych typów czynu zabronionego »zbiega się« do oceny tego samego czynu”, P. Kardas, *Zbieg przepisów ustawy w prawie karnym. Analiza teoretyczna*, Warszawa 2011, s. 109–110. A. Błachnio-Parzych wskazuje zaś, odnosząc się konkretnie do pozornego zbiegu przepisów, że występuje on „wówczas, gdy opis ustawowy typu wykroczenia zawiera się w opisie ustawowym typu przestępstwa”, A. Błachnio-Parzych, „Palestra” 2008, nr 9–10, s. 62.

popelnionego wykroczenia⁴; wykroczenie takie ulega redukcji w całości i bez reszty⁵. Toteż trafnie podkreśla M. Marcinkowski, że zasada konsumpcji nie może być stosowana częściowo, czyli w sposób, w jaki znamiona przestępstwa mogłyby zredukować jedynie część znamion wykroczenia⁶. K. Szmidt podaje, że rozwiązanie takie „zapobiega multikwalifikacji, która w takiej sytuacji wprowadzałaby do wyroku skazującego elementy mieszczące się już w zespole znamion jednego typu czynu zabronionego, fałszując obraz kryminalnej zawartości czynu”⁷.

W wypadku zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia z zastosowaniem zasady konsumpcji, nie zachodzi stosunek krzyżowania się przepisów⁸, twierdzenie przeciwne wskazywałoby błędnie na jej wertykalno-horyzontalny charakter; zasada konsumpcji polega bowiem w głównej mierze na tym, że znamiona węższe wykroczenia zostają pokryte zupełnie znamionami szerszymi przestępstwa⁹.

Sąd Najwyższy wyraża pogląd, że zasada konsumpcji: „wchodzi w grę wtedy, gdy przepis, który traktujemy jako konsumujący, jest skonstruowany w ten sposób, że w realizację jego znamion wkalkulowano w zasadzie te elementy decydujące o ładunku społecznej szkodliwości, które wiążą się z realizacją znamion typu, który podlega skonsumowaniu, albo nawet jeszcze szerzej, kryminalna zawartość wiążąca się ze znamionami typu, który podlega skonsumowaniu, jest już uwzględniona w sankcji przewidzianej za typ, który konsumuje, wobec czego nie należy w kwalifikacji prawnej czynu tego odzwierciedlać”¹⁰.

⁴ T. Grzegorzczak, *Kary, środki karne i zasady ich wymiaru*, w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. T. Grzegorzczak, Warszawa 2010, s. 60; A. Wróblewska, *Zbieg przestępstwa i wykroczenia*, „Kwartalnik Prawno-Kryminalistyczny” 2011, nr 1–2, s. 115; M. Rychel, *Zbieg przestępstwa z wykroczeniem*, „Kwartalnik Prawno-Kryminalistyczny” 2009, nr 1, s. 56.

⁵ W. Marcinkowski, *Zbieg przestępstw i wykroczeń drogowych*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2004, nr 1, s. 19.

⁶ W. Marcinkowski, *Kilka zagadnień z obszarów wspólnych przestępstw i wykroczeń*, „Prokurator” 2001, nr 2–3, s. 24.

⁷ K. Szmidt, *Zbieg przestępstwa prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości z niektórymi typami wykroczeń*, „Prokuratura i Prawo” 2001, nr 11, s. 18.

⁸ Szerzej o klasycznej koncepcji krzyżowania się przepisów, J. Kostarczyk-Gryszkowska, *Kumulatywny zbieg przepisów ustawy*, „Państwo i Prawo” 1953, nr 4, s. 60.

⁹ I tak np. w przypadku zbiegu umyślnego przestępstwa niedopełnienia obowiązku z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (art. 220 § 1 k.k.) z umyślnym wykroczeniem niedopełnienia obowiązku z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (art. 283 § 1 k.p.).

¹⁰ Postanowienie SN z 10.05.2001 r., WKN 9/01, OSNKW 2001, nr 7–8, poz. 56.

Andrzej Spotowski, odnosząc się do przepisów typizujących czyny przestępne, podnosi, że podstawą działania zasady konsumpcji jest to, że: „stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu, wyczerpującego znamiona określone w dwóch przepisach ustawy karnej, oceniane przez pryzmat jednego przepisu jest inny niż stopień społecznego niebezpieczeństwa tegoż czynu oceniany przez pryzmat drugiego przepisu. Warunkiem działania zasady konsumpcji jest w takiej sytuacji to, aby stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu oceniany przez pryzmat przepisu pochłanianego był znacznie niższy od stopnia społecznego niebezpieczeństwa tegoż czynu ocenianego przez pryzmat przepisu pochłaniającego”¹¹.

Sąd Najwyższy, koncentrując się na konkretnym przykładzie wskazuje, że „zestawienie treści przepisów – art. 283 § 1 k.p. i art. 220 § 1 k.k. – pozwala skonstatować, że znamiona wykroczenia są częścią składową znamion przestępstwa. Redukcja wielości ocen winna więc następować wyłącznie w oparciu o zasadę pochłaniania (*lex consumens derogat legi consumptae*) (...). Wspólnym desygnatem wykroczenia z art. 283 § 1 k.p. i przestępstwa z art. 220 § 1 k.k. jest nieprzestrzeganie przez osobę zobowiązaną przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Występek z art. 220 § 1 k.k. polega dodatkowo na wywołaniu bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracownika danego zakładu pracy”¹². Toteż słusznie wskazuje się w literaturze przedmiotu, że jeśli „nieprzestrzeganie przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zachowaniu pozostałych znamion wykroczenia z art. 283 § 1 k.p. wywoływałoby skutek, o którym mowa w art. 220 k.k., to w istocie mielibyśmy do czynienia z tym przestępstwem”¹³.

W. Marcinkowski wyraża trafną myśl, że zasada *lex consumens derogat legi consumptae* zachodzi także w przypadku zbiegu między przepisem typizującym przestępstwo włamania (art. 279 § 1 k.k.) oraz wykroczenia umyślnego zniszczenia lub uszkodzenia cudzej rzeczy (art. 124 § 1 k.w.) z wyłączeniem sytuacji, w której następuje podstępne pokonanie zabezpieczenia, czyli sytuacji, w której sprawca kradzieży włamuje się używając siły, umyślnie niszcząc lub uszkodzając cudzą rzecz, która stanowi zabezpieczenie skradzionego mienia.

¹¹ A. Spotowski, *Pomijalny (pozorny) zbieg przepisów ustawy i przestępstw*, Warszawa 1976, s. 128. Por. S. Waltoś, *Konsekwencje prawne zbiegu znamion przestępstwa i wykroczenia w czynie społecznie niebezpiecznym*, „Państwo i Prawo” 1970, nr 11, s. 701.

¹² Postanowienie SN z 29.01.2004 r., I KZP 40/03, OSNKW 2004, nr 2, poz. 22.

¹³ A. Wróbel, *Odpowiedzialność karna za niedopełnienie obowiązków z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy*, „Państwo i Prawo” 2012, nr 12, s. 77.

Znamiona przestępstwa pochłaniają znamiona wykroczenia w postaci umyślnego zniszczenia lub uszkodzenia rzeczy¹⁴. Czyn sprawcy będzie więc penalizowany wyłącznie przez art. 279 § 1 k.k.¹⁵ To słuszne twierdzenie, jak trafnie podnosi się w judykaturze, oznacza samo w sobie zachowanie prowadzące przy wykorzystaniu siły fizycznej do usunięcia przeszkód zabezpieczających rzecz, np. używając łamaka¹⁶; sprawca włamując się pokonuje realną, faktyczną przeszkodę zabezpieczającą dostęp do rzeczy, a pokonanie to polegać musi na przełamaniu zabezpieczenia, co wiąże się najczęściej z jego uszkodzeniem czy zniszczeniem¹⁷.

Sąd Najwyższy podniósł, że żołnierz po wyznaczeniu do służby bądź będąc na służbie, o której mowa w art. 357 § 1 k.k., łamiąc jednocześnie zakaz z art. 43 ust. 3 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹⁸, spożywa napoje alkoholowe na terenie jednostki wojskowej, w następstwie tego wprawiając się w stan nietrzeźwości, popełnia czyn, który powinien być kwalifikowany wyłącznie jako przestępstwo z art. 357 § 1 k.k. „Żołnierz, zanim wprowadzi się w stan nietrzeźwości, który jest warunkiem *sine qua non* odpowiedzialności karnej za przestępstwo określone w art. 357 § 1 k.k. – jeżeli nie wchodzi w rachubę inny sposób działania – musi spożywać napoje alkoholowe, obojętnie czy w miejscu dozwolonym, czy też niedozwolonym przez prawo. W tym drugim wypadku będzie to złamanie zakazu picia alkoholu na terenie jednostki wojskowej. Naruszenie wspomnianego zakazu picia alkoholu na terenie jednostki wojskowej jest niewątpliwie czynnością wkalkulowaną w bardziej niebezpieczną społecznie czynność, polegającą na naruszeniu zakazu wprawiania się w stan nietrzeźwości w czasie pełnienia służby”¹⁹, określonego w art. 358 § 1 k.k. Za takim rozumowaniem

¹⁴ Szkoda ta nie może jednak – w przypadku wykroczenia z art. 124 § 1 k.w. – przekraczać 1/4 minimalnego wynagrodzenia.

¹⁵ W. Marcinkowski, *Kilka zagadnień...*, s. 25.

¹⁶ Postanowienie SN z 6.12.2006 r., III KK 358/06, OSNKW 2007, nr 2, poz. 17.

¹⁷ Postanowienie SN z 24.06.2010 r., V KK 388/09, OSNKW 2010, nr 9, poz. 82.

¹⁸ Dz.U. 1982, nr 35, poz. 230 ze zm; art. 43. 3. Kto spożywa napoje alkoholowe wbrew zakazom określonym w art. 14 ust. 1 i ust. 3–6, albo kto nabywa lub spożywa napoje alkoholowe w miejscach nielegalnej sprzedaży, albo spożywa napoje alkoholowe przyniesione przez siebie lub inną osobę w miejscach wyznaczonych do ich sprzedaży lub podawania, podlega karze grzywny. Pomimo utracenia przez przepis aktualności, orzeczenie Sądu Najwyższego pozostaje nadal aktualne odnośnie do funkcjonowania zasady konsumpcji.

¹⁹ Postanowienie SN z 10.05.2001 r., WKN 9/01, OSNKW 2001, nr 7–8, poz. 56.

sądu częściowo przemawia fakt, że osoba, spożywając napoje alkoholowe (stan dynamiczny), wprawa się w stan nietrzeźwości (stan statyczny). Stan statyczny (skutek) nie może zaistnieć w tym przypadku bez zaistnienia stanu dynamicznego (dążność do osiągnięcia skutku). Stan nietrzeźwości wchłania w tym wypadku niejako w siebie spożywanie alkoholu. Niesłusznie jednak Sąd Najwyższy założył w powyżej przytoczonym twierdzeniu, że art. 357 § 1 k.k. wchłania także miejsce (jednostka wojskowa) popełnienia wykroczenia z art. 43 ust 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Element miejsca wychodzi w tym przypadku poza obręb znamion przestępstwa, dlatego nie sposób zastosować w tego rodzaju przypadku zasady konsumpcji²⁰.

Sąd Najwyższy nietrafnie wskazał, że nie ma przeszkód w ukaraniu (skazaniu) sprawcy wypadku drogowego za wykroczenie spowodowania zagrożenia w ruchu drogowym (art. 86 § 1 k.w.), mimo że to samo zachowanie (ten sam czyn) nosi również znamiona przestępstwa stypizowanego w art. 177 k.k.²¹ Słusznie przeczy tej tezie R.A. Stefański podnosząc, że „już *prima vista* widać, że zachowanie sprawcy w ruchu drogowym wyczerpujące znamiona przestępstwa z art. 177 § 1 lub 2 k.k. narusza jednocześnie przepis art. 86 § 1 k.w., gdyż spowodowanie wypadku drogowego określonego w art. 177 § 1 lub 2 k.k. polega na naruszeniu zasad bezpieczeństwa ruchu, czyli w rozumieniu art. 86 § 1 k.k. na niezachowaniu należytej ostrożności oraz spowodowaniu skutku w postaci obrażeń ciała naruszających czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia na okres dłuższy niż 7 dni (art. 177 § 1 k.k.) albo śmierci osoby lub ciężkiego uszczerbku na jej zdrowiu (art. 177 § 2 k.k.), będącego z reguły wyrazem spowodowania zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym (art. 86 § 1 k.w.). Z tego wynika, że znamiona wykroczenia objęte są także znamionami przestępstwa. Tę początkową podwójną ocenę prawną daje się zredukować do jednego przepisu na podstawie zasady *lex consumens derogat legi consumptae*”²². Zasadnie również zakłada W. Marcinkowski, że z reguły znamiona wypadku drogowego całkowicie redukują znaczną liczbę wykroczeń drogowych, ponieważ pochłaniają wyeksponowane w tych wykroczeniach znamię naruszenia zasad bezpieczeństwa; naruszenie konkretnej zasady bezpieczeństwa w ruchu

²⁰ Pod. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 13.11.2003 r., WZP 3/03, OSNKW 2003, nr 11–12, poz. 91 oraz W. Marcinkowski, *Kilka zagadnień...*, s. 27.

²¹ Postanowienie SN z 12.01.2001 r., III KKN 504/98, OSP 2001, nr 9, poz. 126.

²² R.A. Stefański, *Glosa do postanowienia SN z 12 stycznia 2001, III KKN 504/98*, OSP 2001, nr 9, poz. 126.

drogowym, powodujące wypadek drogowy, zostaje pochłonięte – zgodnie z zasadą konsumpcji – przez przestępstwo typizujące ten wypadek²³.

Reasumując, zasada konsumpcji wykroczenia na rzecz przestępstwa zachodzi wtedy, gdy znamiona przestępstwa pochłaniają całość znamion wykroczenia, czyli wszelkie znamiona wchodzące w zakres zarówno podmiotu, przedmiotu, strony podmiotowej czy strony przedmiotowej. Zatem również i różnice z zakresu strony podmiotowej – możliwe w niektórych przypadkach – co do postaci formy winy w przestępstwach i wykroczeniach skutkują tym, że nie będzie mogła mieć zastosowania zasada konsumpcji. Jeśli jednak znamiona przestępstwa pochłoną w pełni znamiona wykroczenia, wówczas przestępstwo pochłania wykroczenie zupełnie – całkowicie²⁴.

2. Czyny przepołowione. Pozorny zbieg przepisów zachodzi także w wypadku czynów typu przepołowionego. Polega na swego rodzaju rozdzieleniu, przepołowieniu, jednego – pod względem kinetycznym – czynu w taki sposób, że jedna jego część mieści się w obszarze prawa wykroczeń, natomiast druga w obszarze prawa karnego; czyn taki przyjmuje niejako – *in abstracto* – dwie postaci, charakteryzujące się zbieżnymi znamionami, za wyjątkiem dodatkowego kryterium określającego granicę i faktyczną, prawną postać czynu zabronionego, będącego przestępstwem albo wykroczeniem²⁵. W przypadku tym, obszary należące do prawa karnego oraz prawa wykroczeń wykluczają się wzajemnie. Z tej perspektywy, jak słusznie wskazuje się w literaturze, czyny przepołowione są tymi, które spotykamy w obszarze stycznym przestępstw i wykroczeń²⁶.

²³ W. Marcinkowski, *Zbieg przestępstw...*, s. 25–26.

²⁴ Przykładowo, jeśli sprawca przestępstwa z art. 220 § 1 k.k. umyślnie nie dopełni spoczywającego na nim obowiązku dot. bezpieczeństwa i higieny pracy, przez co narazi pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, lecz to niebezpieczeństwo dobrowolnie uchyli, nie będzie podlegał karze (art. 220 § 3 k.k.). W takim wypadku sprawca nie będzie mógł zostać pociągnięty do odpowiedzialności zarówno za przestępstwo z art. 220 § 1 k.k., jak i za wykroczenie niedopełnienia obowiązku z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (art. 283 § 1 k.k.); czyn sprawczy pochłania w takim przypadku w całości to wykroczenie, dlatego również wszelkie konsekwencje prawne wynikające z wypełnienia także znamion wykroczenia z art. 283 § 1 k.k., nie będą mogły mieć zastosowania.

²⁵ „Niektóre tradycyjne typy karnie bezprawnego zachowania się zostały jakby przepołowione. Jedna ich część pozostała w obszarze prawa karnego, inna znalazła się w obszarze prawa karno-administracyjnego. Zdarza się więc, że granice pomiędzy nimi wytycza tylko jedno znamię, które decyduje o ocenie czynu”, A. Gubiński, *W kwestii rozgraniczenia niektórych kategorii wykroczeń i przestępstw*, „Państwo i Prawo” 1972, nr 2, s. 40.

²⁶ W. Marcinkowski, *Idealny zbieg przestępstwa z wykroczeniem*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2003, nr 3, s. 32.

Odnosnie do przepołowionych czynów zabronionych, cezura między przestępstwem a wykroczeniem zostaje wyznaczona w głównej mierze na podstawie szczególnych różnic w płaszczyźnie znamion strony przedmiotowej konkretnego czynu zabronionego²⁷. Zgodnie z tym, jeśli sprawca:

1. Znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, wypełnia znamiona wykroczenia prowadzenia pojazdu po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka (art. 87 § 1 k.w.), jeśli jednak stan ten postąpi dalej w ten sposób, że sprawca znajdzie się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, sprawca wypełni znamiona przestępstwa prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (art. 178a § 1 k.k.). Główna różnica między wykroczeniem z art. 87 § 1 k.w. a przestępstwem z art. 178a § 1 k.k. mieści się w stopniu intoksykacji alkoholem lub środkiem odurzającym²⁸. Stan po użyciu alkoholu zachodzi, kiedy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi od 0,2 ‰ do 0,5 ‰ alkoholu albo obecności w wydychanym powietrzu od 0,1 mg do 0,25 mg alkoholu w 1 dm³, zaś stan po użyciu środka działającego podobnie do alkoholu przejawia się taką koncentracją w organizmie takiego środka, która oddziaływała na ośrodkowy układ nerwowy w takim samym zakresie, w jakim oddziaływała nań alkohol w stanie po jego spożyciu²⁹. Stan nietrzeźwości zachodzi natomiast wtedy, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi powyżej 0,5 ‰ alkoholu albo obecności w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³, zaś stan pod wpływem środka odurzającego charakteryzuje się tym, że koncentracja w organizmie takiego środka oddziaływała na ośrodkowy układ nerwowy w takim samym zakresie, w jakim oddziaływała nań alkohol w stanie nietrzeźwości. Należy dlatego założyć, że nie ma możliwości zrealizowania jednym czynem, zarówno przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., jak i wykroczenia z art. 87 § 1 k.w., a w wyniku tego – zastosowania zasady konsumpcji, kiedy wykroczenie zostanie pochłonięte przez

²⁷ Przeważnie jest to kryterium rzeczowe czy ocenne.

²⁸ R.A. Stefański, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 383; podobnie I. Nowicka, *Czyny przepołowione będące wykroczeniami w ujęciu prawnym i kryminologicznym*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2009, nr 6, s. 74.

²⁹ R.A. Stefański, *Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji*, w: *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do artykułów 117–221*, red. A. Wąsek, R. Zabłocki, Warszawa 2010, s. 705.

przestępstwo³⁰, a ukaranie sprawcy przestępstwa skonsumuje „kryminalną” wartość faktu realizacji znamion wykroczenia i potrzebę pociągnięcia za nie sprawcy do odpowiedzialności³¹. Należy nadto w perspektywie powyższego, nietrafnego twierdzenia wskazać, że szeroko pojęta „kryminalność” odnosi się wyłącznie do materii przestępstw, nie zaś wykroczeń. Wskazuje na to chociażby językowe rozumienie tego pojęcia³².

2. Kradnie lub przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą, której wartość nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia³³, bądź jeżeli do takiego czynu podżega, w takim czynie pomaga lub usiłuje go popełnić, wyczerpuje znamiona wykroczenia kradzieży lub przywłaszczenia (art. 119 k.w.)³⁴, jeśli jednak wartość tej rzeczy przekroczy 1/4 minimalnego wynagrodzenia³⁵, sprawca

³⁰ Por. W. Kotowski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 64; K. Szmidt, *Zbieg przestępstwa...*, s. 17.

³¹ A. Wróblewska, *Zbieg przestępstwa i wykroczenia...*, s. 115.

³² „Kryminalny” oznacza: „taki, który dotyczy kryminalisty, jest związany z kryminalistyką lub bezpośrednio odnosi się do czynu niezgodnego z obowiązującym prawem karnym” (*Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, t. 18, red. H. Zgółkowska, Poznań 1998, s. 166), „dotyczący przestępstw, kryminalistyki lub kryminalistów” (*Współczesny słownik języka polskiego*, t. 1, red. B. Dunaj, Warszawa 2007, s. 709), „odnoszący się do przestępstwa” (*Słownik języka polskiego PWN*, t. 1, red. L. Drabik, E. Sobol, Warszawa 2007, s. 325).

³³ W judykaturze podnosi się, że wartość mienia stanowiącego przedmiot czynu powinna być obliczana na podstawie jego wartości z dnia dokonania tego czynu i czasu wyrokowania; postanowienie SA w Lublinie z 29.03.1999 r., II AKz 117/98, Apel.-Lub. 1999, nr 2, poz. 16.

³⁴ Przepis art. 119 k.w. nie ma zastosowania do kradzieży energii, ponieważ nie jest ona ze swojej istoty ruchomością, zob. uchwała SN z 13.12.2000 r., I KZP 43/00, OSNKW 2001, nr 1–2, poz. 4. Przepisu art. 119 k.w. nie stosuje się także, jeśli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe (art. 130 § 1 pkt 2 k.w.), jeżeli sprawca popełnia kradzież z włamaniem (art. 130 § 2 k.w.), a także jeżeli sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, a gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, także wtedy, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności (art. 130 § 3 k.w.). „Gwałt na osobie” to inaczej „przemoc na osobie”, uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 30.06.2008 r., I KZP 10/08, OSNKW 2008, nr 7, poz. 53. „Przyjęcie zatem, że sprawca kradzieży takiej rzeczy, popełnionej przy użyciu wobec osoby przemocy, popełnia wykroczenie z art. 119 § 1 k.w., oznaczałoby w konsekwencji, że nie odpowiadałby on już za zachowanie przestępcze, które służyło mu za środek realizacji zaboru. Akceptowanie takich skutków pozostawienia przez ustawodawcę przepisu art. 130 § 3 k.w. w niezmiennym sformułowaniu oznaczałoby zarazem zgodę na wykładnię tego przepisu nie tylko ignorującą wagę i hierarchię dóbr chronionych prawem karnym, ale także naruszającą paradygmat kryminalizacji bezprawnych zachowań naruszających wolność osobistą i nietykalność cielesną człowieka”, uchwała SN z 17.12.2008 r., I KZP 27/08, OSNKW 2009, nr 1, poz. 1.

³⁵ Sąd Najwyższy, zgodnie z zasadą *in dubio mitius*, wskazał – w konkretnej sprawie, wobec postawionego zarzutu, że zamiarem sprawcy była kradzież przedmiotów o wartości większej niż ta, którą wyznacza przepis typizujący wykroczenie – że ustalenia zawarte w tym zarzucie

wypełnia znamiona – odpowiednio, zależnie od jego poszczególnych elementów – przestępstwa kradzieży (art. 278 k.k.) albo przywłaszczenia (art. 284 k.k.). Trafnie podnosi się w judykaturze, że o tym czy dany czyn sprawczy stanowi przestępstwo, czy już wykroczenie, decyduje łączna wartość mienia, które zostało zagarnięte przez sprawcę w ramach popełnienia jednego czynu, nie zaś wartość składników tego mienia³⁶.

3. W celu przywłaszczenia dopuszcza się wyrębu drzewa w lesie albo kradnie lub przywłaszcza sobie z lasu drzewo wyrąbane lub powalone³⁷, którego wartość nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, bądź jeżeli do takiego czynu podlega, w takim czynie pomaga lub usiłuje go popełnić, wyczerpuje znamiona wykroczenia kradzieży drzewa (art. 120 k.w.)³⁸, jeżeli jednak wartość przedmiotu czynności wykonawczej przekroczy 1/4 minimalnego wynagrodzenia, sprawca wyczerpie znamiona – odpowiednio zależnie od jego poszczególnych elementów – przestępstwa kradzieży (art. 278 k.k., gdy sprawca kradnie lub przywłaszcza sobie z lasu drzewo wyrąbane lub powalone) albo wyrębu drzewa (art. 290 k.k., gdy sprawca w celu przywłaszczenia dopuszcza się wyrębu drzewa w lesie).

4. Z nienależącego do niego ogrodu bezprawnie zabiera w nieznaczej ilości owoce, warzywa lub kwiaty, wypełnia znamiona wykroczenia kradzieży ogrodowej (art. 123 k.w.), jeżeli natomiast ta ilość owoców, warzyw lub kwiatów

były całkowicie dowolne, dlatego czyn ten może zostać zakwalifikowany wyłącznie jako wykroczenie, wyrok SN z 27.03.1987 r., V KRN 59/87, OSNPG 1987, nr 10, poz. 113.

³⁶ Wyrok SN z 26.06.1987 r., WRN 15/87, OSNKW 1988, nr 1, poz. 7.

³⁷ Za drzewo należy uważać roślinę wieloletnią wytwarzającą zdrewniały nadziemny pęd główny, pęd i koronę z pędów bocznych, *Mala encyklopedia leśna*, red. R. Andrzejewski et al., Warszawa 1991, s. 107. Pojęcie „drzewo” o jakim stanowi art. 290 k.k. oraz art. 120 k.w. odnosi się do drzewa w stanie surowym, tzn. takim, w jakim pozostało w lesie po wyrąbaniu lub powaleniu, dlatego, przykładowo drzewem nie będzie stoisz (wyrąbane gałęzie). W razie przerobienia drzewa na materiał budowlany lub inny materiał użytkowy, przestaje być drzewem, stając się drewnem – surowcem ze ściętych drzew, por. T. Pasternak, *Glosa do wyroku SN z 1 grudnia 2008, V KK 386/08*, „Ius Novum” 2009, nr 3, s. 150. „Wyrąbane lub powalone drzewo, jeżeli przed kradzieżą zostało przerobione na materiał budowlany lub inny użytkowy, może stanowić przedmiot czynności wykonawczej w typie wykroczenia określonego w art. 119 § 1 k.w. albo typie przestępstwa określonym w art. 278 § 1 lub 3 k.k.”, wyrok SN z 3.09.2009 r., V KK 171/09, OSNKW 2010, nr 2, poz. 16.

³⁸ Przepis art. 120 k.w. nie ma zastosowania, jeśli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe (art. 130 § 1 pkt 2 k.w.), a także jeżeli sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, a gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, także wtedy, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności (art. 130 § 3 k.w.), por. wyrok SN z 30.01.2001 r., III KKN 306/99, „Prokuratura i Prawo” 2001, nr 7–8, poz. 11.

będzie większa niż nieznaczna, sprawca wyczerpie znamiona przestępstwa kradzieży (art. 278 k.k.). Różnicę między wykroczeniem a przestępstwem wyznacza w tym przypadku „ilość”, mierzona nie tyle na sposób liczbowy (liczba sztuk), lecz w głównej mierze ilość rozumiana jako wartość (ilość pieniężna)³⁹. W literaturze funkcjonują jednak także poglądy przeciwne, wskazujące że chodzi w tym wypadku o ilość rozumianą jako „ilość sztuk”, czyli liczbę zabranych owoców, warzyw, czy kwiatów⁴⁰.

5. Cudzą rzecz umyślnie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, jeżeli szkoda⁴¹ nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, bądź jeżeli do takiego czynu podlega, w takim czynnie pomaga lub usiłuje go popełnić, wypełnia znamiona wykroczenia niszczenia lub uszkadzania cudzej rzeczy (art. 124 k.w.)⁴², jeśli jednak wartość wyrządzonej tymże czynem zabronionym szkody przekroczy 1/4 minimalnego wynagrodzenia, sprawca wyczerpie znamiona przestępstwa niszczenia lub uszkadzania cudzej rzeczy (art. 288 k.k.). Sąd Najwyższy wskazuje podobnie, że główna różnica między przestępstwem a wykroczeniem niszczenia lub uszkadzania cudzej rzeczy przebiega na poziomie górnej wartości kwotowej ustalonej w wykroczeniu⁴³.

6. Przy sprzedaży towaru lub świadczeniu usług oszukuje nabywcę co do ilości, wagi, miary, gatunku, rodzaju lub ceny, jeżeli nabywca poniósł lub mógł ponieść szkodę nieprzekraczającą 100 złotych albo przy nabyciu produktów rolnych lub hodowlanych oszukuje dostawcę co do ilości, wagi, miary, gatunku lub

³⁹ Pod. M. Zbrojewska, *Wykroczenia przeciwko mieniu*, w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. T. Grzegorzczak, Warszawa 2010, s. 522; M. Kulik, *Wykroczenia przeciwko mieniu*, w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. M. Mozgawa, Warszawa 2009, s. 436.

⁴⁰ Zob. B. Kurzępa, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 441; T. Bojarski, *Wykroczenia przeciwko mieniu*, w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. T. Bojarski, Warszawa 2011, s. 434–435.

⁴¹ Należy zaaprobować pogląd, że przez szkodę „należy rozumieć zarówno uszczerbek w majątku, obejmujący rzeczywistą stratę (*damnum emergens*), polegającą na zmniejszeniu się aktywów majątku przez ubytek, utratę lub zniszczenie jego poszczególnych składników albo na zwiększeniu się pasywów, jak i utracony zysk (*lucrum cessans*), wyrażający się w udaremnieniu powiększania się majątku”, uchwała SN z 21.06.1995 r., I KZP 22/95, OSNKW nr 1995, nr 9–10, poz. 58.

⁴² Przepis art. 124 k.w. nie ma zastosowania, jeśli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe (art. 130 § 1 pkt 2 k.w.).

⁴³ Zob. uchwała SN z 19.10.1972 r., VI KZP 41/72, OSNKW 1973, nr 1, poz. 4. Sąd Najwyższy na podstawie konkretnego przykładu wskazał, że umieszczenie napisu lub rysunku w miejscu, które nie zostało do tego wyznaczone, może stanowić „uszkodzenie mienia” o charakterze wykroczenia albo przestępstwa zależnie od wysokości wyrządzonej szkody, uchwała SN z 13.03.1984 r., VI KZP 48/83, OSNKW 1984, nr 7–8, poz. 71, co zostało zaaprobowane także w wyroku SN z 22.08.2002 r., V KKN 362/01, OSNPK 2003, nr 5, poz. 15.

ceny, jeżeli dostawca poniósł lub mógł ponieść szkodę nieprzekraczającą 100 złotych, bądź jeśli do tego czynu podżega, w takim czynie pomaga lub usiłuje go popełnić, wypełnia znamiona wykroczenia oszustwa handlowo-gospodarczego (art. 134 k.w.), jeżeli natomiast szkoda ta przekroczy 100 złotych, a nadto sprawca zadziała w zamiarze kierunkowym celem osiągnięcia korzyści majątkowej, wypełnia znamiona przestępstwa oszustwa (art. 286 k.k.)⁴⁴.

7. Nabywa mienie wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży lub z przywłaszczenia, lub pomaga w jego zbyciu albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga w jego ukryciu, jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, bądź jeśli do tego czynu podżega, w takim czynie pomaga lub usiłuje go popełnić, wypełnia znamiona wykroczenia paserstwa umyślnego (art. 122 § 1 k.w.)⁴⁵, jeżeli jednak wartość tego mienia przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, sprawca wypełnia znamiona przestępstwa paserstwa umyślnego (art. 291 k.k.)⁴⁶.

8. Nabywa mienie, o którym na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że zostało uzyskane za pomocą kradzieży lub przywłaszczenia, lub pomaga w jego zbyciu albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga w jego ukryciu, jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, wypełnia znamiona nieumyślnego wykroczenia paserstwa (art. 122 § 2 k.w.)⁴⁷, jeżeli jednak wartość tego mienia przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, sprawca wyczerpie znamiona przestępstwa paserstwa nieumyślnego (art. 292 k.k.).

W przypadku wykroczenia paserstwa, określonego w art. 122 § 1 i 2 k.w., istnieje kwestia rodzaju kradzieży, z której to mienie może pochodzić, tzn. czy

⁴⁴ Sąd Najwyższy wskazał, na gruncie poprzednio obowiązujących przepisów, lecz co do istoty nadal aktualnych, że „poza wypadkiem określonym w art. 134 k.w. oszustwo, czyli podjęte w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadzenie innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem za pomocą wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, pozostaje przestępstwem przewidzianym w art. 199 k.k. (gdy chodzi o mienie społeczne) albo w art. 205 k.k. (gdy chodzi o mienie cudze) również wtedy, gdy wartość wyludzonego mienia nie przekracza 500 zł”, wyrok SN z 17.07.1980 r., Rw 237/80, OSNKW 1980, nr 10–11, poz. 84.

⁴⁵ Art. 122 § 1 k.w. nie ma zastosowania, jeśli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe (art. 130 § 1 pkt 2 k.w.).

⁴⁶ Zob. wyrok SA w Białymstoku z 8.08.1995 r., II Akc 120/95, OSA 1995, nr 9, poz. 40 oraz wyrok SA w Warszawie z 17.01.1997 r., II Akc 520/95, OSA 1996, nr 11–12, poz. 43.

⁴⁷ Art. 122 § 2 k.w. nie ma zastosowania, jeśli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe (art. 130 § 1 pkt 2 k.w.).

„mienie pochodzące z kradzieży”, oprócz pochodzenia z kradzieży zwykłej (art. 278 k.k.), może pochodzić również z kradzieży z włamaniem (art. 279 k.k.), kradzieży z rozbojem (art. 280 k.k.), czy kradzieży rozbójniczej (art. 281 k.k.). Powstaje zatem pytanie, czy jeżeli sprawca czynu zabronionego paserstwa, nabywa mienie pochodzące z kradzieży z włamaniem, kradzieży z rozbojem, czy z kradzieży rozbójniczej, którego wartość nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, popełnia wykroczenie czy przestępstwo(?). Należy założyć, że w tych koincydencjach czyn ten jest nie wykroczeniem, lecz przestępstwem paserstwa⁴⁸. Twierdzenie odmienne, wskazujące na możliwość popełnienia – chociażby w jednym z tych przypadków – wykroczenia paserstwa⁴⁹, wydaje się nie do zaakceptowania, ponieważ czyn taki, ze względu na szczególne elementy strony przedmiotowej, zawiera wyższy potencjał społecznej szkodliwości, charakterystyczny w większej mierze dla przestępstw, niż wykroczeń.

Zasada pozornego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia pomaga wskazać przez wnioskowanie przeciwne, w jakich przypadkach nie zaistnieje idealny zbieg przepisów przestępstwa i wykroczenia. Prawidłowe zastosowanie zasady konsumpcji oraz zasady czynów typu przepołowionego – w kontekście pozornego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia – pozwala ująć analizowany czyn zabroniony w sposób całościowy, zarówno w perspektywie jego znamion, jak i właściwej mu szkodliwości społecznej. Precyzyjne scharakteryzowanie pozornego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia, umożliwia ujęcie czynu zarazem w sposób wyczerpujący, jak i zgodny z Ockhamowską zasadą niemnożenia bytów (w tym przypadku prawnych) bez potrzeby. Prócz tego, przeprowadzona analiza wskazuje, że obecny stan prawny, wraz z jurydycznym oraz doktrynalnym dorobkiem w kwestii pozornego zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia, umożliwia syntetyczne oraz kompleksowe

⁴⁸ Zob. wyrok SN z 19.09.1978 r., III KR 136/78, OSNKW 1979, nr 4, poz. 43; uchwała 7 sędziów SN z 12.09.1986 r., U 7/86, OSNKW 1986, nr 11–12, poz. 85; wyrok SN z 6.10.1986 r., Rw 721/86, OSNKW 1987, nr 5–6, poz. 45; wyrok SN z 18.02.1998 r., II KKN 456/97, OSNKW 1998, nr 5–6, poz. 26; wyrok SA w Białymstoku z 8.08.1996 r., II Akc 120/95, OSA 1995, nr 9, poz. 40; wyrok SA w Warszawie z 17.01.1996 r., II Akc 520/95, OSA 1996, nr 11–12, poz. 43; M. Zbrojewska, *Wykroczenia...*, s. 518; B. Kurzępa, *Kodeks wykroczeń...*, s. 441.

⁴⁹ Zob. wyrok SN z 18.10.1983 r., IV KR 211/83, OSNKW 1984, nr 5–6, poz. 56; uchwała SN z 24.09.1997, I KZP 15/97, OSNKW 1997, nr 11–12, poz. 96; wyrok SN z 28.07.2004 r., V KK 104/04, OSNPK 2004, nr 11–12, poz. 3; A. Chodorowska, *Paserstwo jako czyn „przepołowiony”*. *Ujęcie normatywne i praktyczne*, materiały z konferencji „Reakcja Policji na popełnione wykroczenia”, Szczytno 1–2.12.2008, s. 4; B. Szyprowski, *Czyny przepołowione – problemy praktyczne*, „Prokurator” 2006, nr 1, s. 96 i 97.

ujęcie i zobrazowanie problemów prawnych, powstających w konkretnych przypadkach (nie)zachodzenia omawianego zbiegu. Dlatego – *de lege ferenda* – wydaje się zbędne czy wręcz niepożądane wydanie jakiegokolwiek regulacji, ingerującej bezpośrednio w płaszczyznę pozornego (pomijalnego) zbiegu przepisów przestępstwa i wykroczenia na poziomie istniejącego stanu prawnego, będącego faktycznie stanem – w tym akurat przypadku właściwym z punktu widzenia *ratio legis* systemu prawnego – zaniechania ustawodawczego.

AROUND THE ISSUE OF APPARENT (OMIT) COINCIDENCE IN LEGAL REGULATIONS OF CRIME AND OFFENCE

Summary

The main issue of the article is concentrated on the analysis – on the basis of a examples, legal regulations, doctrinal and juridical achievement – of the matter of apparent coincidence in legal regulations of crime and offence; the author try to determine and to solve essential problems from a point of view of legal practice, which problems are connected with this issue.

In the domain of apparent coincidence in legal regulations of crime and offence, applying two principles: a) principle of consumption, in which all the crime features absorbing all offence features, b) principle of half acts, in which the features of crime and offence are mostly identical, but the division between them determine additional criterion.

When the coincidence in legal regulations of crime and offence is define correctly, than it have influence for correct and concise act interpretation. Finally, the author assumed, that it should be kept the legal conditions (in fact, currently in the form of legal omission) in the area of apparent coincidence in legal regulations of crime and offence.

Translated by Adam Wróbel

Keywords: apparent coincidence in legal regulations, omit coincidence in legal regulations, crime, offence